

Zato predlagam, da se v okviru Zgodovinskega društva Ljubljana čimpreje oblikujeta uredniški odbor in strokovni svet, ki bosta nosilca organizacijskih in strokovnih nalog.

Po poročilu se je razvila živahna diskusija. Glede strokovnega dela je bila izražena misel o oblikovanju skupine poznavalcev mestne zgodovine, ki naj bi izdelala »potokaz« za delo ter razpisala teme (B. Grafenauer). Ker občni zbor ni kompetenten za te pogovore, je bil dan predlog, da razpravo o problemih v zvezi s projektom Zgodovina Ljubljane organizira Zgodovinsko društvo Ljubljana kot eno svojih prvih akcij (B. Reisp). Pozdravljena je bila oživitev ideje o kompleksni sintezi ljubljanske zgodovine z vključitvijo vseh znanstvenih disciplin pri njenem uresničevanju na metodološko modernejših osnovah. Ob tem je bila izražena tudi misel o preučevanju teorije krajevine zgodovine, saj

je ambicij pri njenem raziskovanju veliko, po svoji kvaliteti pa so rezultati različni (S. Kremšek). Kot eden temeljnih problemov je bilo poudarjeno vprašanje razmejitve med lokalno — ljubljansko in širšo — slovensko zgodovino ob dejstvu, da je bila Ljubljana hkrati kraj in prestolnica obenem (V. Melik).

Glede nosilca akcije je bilo razloženo, da zaradi šibke kadrovske zasedbe Zgodovinski arhiv Ljubljane ne more prevzemati organizacijskih nalog. Zgodovinsko društvo Ljubljana pa je lahko samo iniciator ne pa tudi nosilec. Zato je bila sprožena misel o založbi kot organizacijskem nosilcu (kot primer je bila navedena Cankarjeva založba pri Zgodovini Slovencev) ter o vključitvi načrta v srednjeročni program Skupščine mesta Ljubljane, ki je pokazala velik interes za objavo sintetične zgodovine Ljubljane. (I. Voje, B. Reisp).

LATINSKI NAPIS NA STUDENCU POD GRADOM OB SODARSKI STEZI

SILVESTER KOPRIVA

Na Gornjem trgu v Ljubljani je ob cerkvi sv. Florijana dostop na Grad, od koder je speljana Ulica na Grad, ki pri hiši št. 4 ostro zavije levo navzgor po pobočju proti severozahodu. Na pročelju te hiše je lepa freska v okviru od štuka. Slika predstavlja Devico Marijo z Detetom, Janeza Krstnika in moža v duhovniškem oblačilu D. J. s palmovo vejico v rokah. Fresko je izdelali slikar in restavrador Izidor Molè po originalu baročnega slikarja Valentina Metzingerja iz prve polovice 18. stoletja. Original so sneli s pročelja in je sedaj v muzeju.

Tukaj se odcepi od Ulice na Grad Sodarska steza, ki kmalu zavije na desno po hribu proti jugovzhodu. Proti koncu te steze, kjer je sedaj lepa vila, ali morda nekoliko niže, naj bi v Stari Ljubljani stanoval mestni krvnik. Prav na oglu v tem zavoju je v hrib zgrajen studenec; to je obokana, kak meter in pol dolga vdolbna višine odraslega človeka. Izpod hriba priteka voda iz cevi ob daljšem deževju ali kadar se topi sneg, in po tlakovanem dnu odteka v zemljo. Na kamnitih podbojih s preklado je arhitrav iz dveh plošč, nad tem pa marmorni nastavek, trikotna plošča, ki je na vrhu odbita in jo prekriva grmičevje in drugo rastlinje. Vhod je zadelan s starimi že nalomljenimi deskami, tako da se lahko

vidi v notranjost. Če odmaknemo s trikotnega nastavka rastlinje, se pokaže zelo lepo izdelan latinski napis v štirih vrsticah:

RENO : | SUB : | D : M : C : SUP : E : D : H : |
INF : [CIT :]

tj.: *Reno subter, Deus me creavit supra, eius donum hauri infra. Pritekam (ven, na dan) dondaj, Bog me je ustvaril zgoraj, njegov dar zajemi spodaj.*

Vse štiri vrstice so do milimetra natančno simetrično razporejene druga pod drugo: RENO: je zgoraj v sredini pod odlomljenim vrhom, pod RENO: je v sredini SUB.; v tretji najdaljši vrstici pride SUP: točno pod SUB.; INF: pa je v levo pod M:C:. Če naj bi bila tu simetrija dosledno izpeljana, bi morale biti tudi desno pod :E:D: tri črke, a na tem mestu je plošča močno odrgnjena in proti oglu okrušena. Če pa natančno pogledamo, se res vidijo (zlasti na fotografskem posnetku — foto Marijan Paternoster) sledovi večje črke C, posebno zgornji lok, in pod D: nekoliko niže vodoravna črtica. Iz tega sledi povsem zanesljivo, da so bile pod :E:D: tudi tri črke, in sicer najverjetneje CIT: (*civitas, mesto*); mesto je torej dalo napraviti ta studenec s tem res imenitnim, domiselnim in le-

Latinski napis na studencu
ob Sodarski stezi

pim napisom. Možne bi bile tudi črke C:L:F: (*civitas Labacensis fecit* — *napravilo mesto Ljubljana*), vendar ta domneva odpade, ker ni prav nobenih sledov vmesnih pik (punktacije), pa tudi omemba Labacensis tu ne bi bila potrebna; razen tega bi bilo to tudi proti popolni izvedbi simetrije, kajti tudi tu na desni strani mora biti na tri črke skrajšana beseda (CIT:), tako kot je na levi strani napisne plošče (INF:). Nadalje vidimo, da so začetne črke v vsaki vrsti od drugih črk nekoliko višje (R S D I), V četrti vrsti je, kakor se še dobro vidi, višja tudi črka C, ker tvori skupino zase kot pojasnilo k napisu. Možne bi bile tudi še črke: C:P:E: *communi pecunia erectum, postavljeno s skupnim denarjem*. V tem primeru bi morale biti pike (oz. dvopičja), katerih sledovi pa niso vidni, pač pa je širina te skupine treh črk večja kot širina treh črk na levi strani, kar bi morda vseeno kazalo na to, da so bile prisotne pike. Ta studenec, sicer važen objekt, pa ni tako velik, da bi se moral izrecno poudariti tak način kritja stroškov.

Pisec teh vrstic je odkril ta studenec z napisom na svojih pohodih in sprehodih po Ljubljani, zlasti pri iskanju latinskih napisov, pa tudi zato, da bi mesto čim bolj spoznal v njegovih manj znanih podrobnostih in zanimivostih. Pisec tudi ni nikjer zasledil napisa ali omembe tega studenca niti napisa na njem, ni pa izključeno, da je vendarle o tem nekje kaj zapisanega. V tem primeru bi bilo zanimivo zvedeti, kako je tisti poročevalec prevedel celotni napis.

Ta studenec naj bi prebivalci po bližini krvnikovoga stanovanja imenovali krvnikov studenec. Pisec je zvedel za to iz članka Bra-

nimira Kozinca v Ljubljanskem dnevniku z dne 31. julija 1953. Tam piše tole: »Studenec ima vodo, ker pa ga nihče ne uporablja, je zaprt. Zanimiv je latinski napis na marmornem nastavku nad vrati: *Nympha fontis custos, salvum te, hospes, iubet. Sitis? Tuam, gratus deae, salutem liba! Nimfa, varuhinja*

Odbijač (vogelni kamen) na oglu Gornjega trga in
ulice na grad

studenca, ti želi zdravja. Si žejen? Hvaležen boginji, pij za svoje zdravje!

Pisec je bil presenečen, saj je videl na Sodarski stezi studenec z drugim napisom, ne pa s temle ki ga navaja Kozinc. Tu je možno dvoje: ali je bil na tem mestu starejši napis, pred tem sedanjim, ali pa je bil ta napis na kakem drugem vodnjaku. Pisec je poizvedoval pri stanovalcih bližnjih hiš in izvedel, da je res bil obsežen vodnjak na prostoru, kjer je sedaj otroški vrtec zadaj za florjansko cerkvijo pod škarpo hiše št. 6 na Sodarski stezi. Vodnjak je bil zasut že pred gradnjo vrtca. Skoraj gotovo je, da je bil to krvnikov vodnjak z navedenim napisom na marmornem nastavku, ki pa ni ohranjen oz. so ga verjetno že nekje uporabili pri zidavi. Lahko pa je bil napis *Nympha*... še na kakem drugem studencu, saj so stanovalci povedali tudi to, da je bilo tu v bližini več takih studencev in vodnjakov.

Naj omenimo tu razen navedenih napisov še dve zanimivosti. Ogelna hiša ob obgrajski

vrsti na Gornjem trgu in na začetku Ulice na Grad ima ogelni pomol na konzolah, pod njim pa je odbijač (vogelnik), nekoč balkonska konzola, s plitko izklesano glavo in likovnimi okraski ob straneh. Pod glavo je napis v starinski nemščini in letnica 1668. Napis »Delaj pravično, ne boj se nikogar!« je verjetno geslo takratnega župana Gabrijela Ederja, ki je dal na svoje stroške zgraditi zvonik pri cerkvi sv. Florijana, kot nam pove napis na spominski plošči vzdani v stolpu nad vodnjakom.

V obgrajski vrsti so na Gornjem trgu hiši št. 15 vzdali portal nekdanjega ljubljanskega liceja na Vodnikovem trgu. (Milan Valant, Zgodovina najstarejše Ljubljane [Šentjaka-ba], Ljubljana 1972). Skozi ta portal so hodili V. Vodnik, A. T. Linhart, F. Prešeren in mnogi drugi znameniti Slovenci. Licejsko poslopje so v letih 1902-3 podrli, ker je bilo od potresa močno poškodovano; na njegovem mestu je nastal današnji živilski trg.

